

NUORTEN PARLAMENTIN TÄYSISTUNTO

PERJANTAINA 19. TOUKOKUUTA 2000

kello 12

PARLAMENTTIKERHOJEN KYSYMYKSET

Parlamenttikerhot tekivät valtioneuvoston jäsenille yhteensä yli 300 kysymystä. Monet niistä käsittelivät samoja aihepiirejä. Koska kyselytunnin aikana ehditään käsitellä vain noin 20 kysymystä, on kysymysten määrää jo tässä vaiheessa jouduttu rajoittamaan. Puhemies tulee kyselytunnin aikana valitsemaan esitettävät kysymykset alla olevasta luettelosta.

Oppikirjojen tietosisältö vähemmistöistä

Hanna Helander, Ivalon yläaste, Ivalo

Nuorten kesätyöt

Katri Hokkanen, Lievestuoreen yläaste, Laukaa
Heidi Ojala, Vehkalahden yläaste, Vehkalahti
Laura Kauppi, Itäkeskuksen peruskoulu, Helsinki

Opetustoimen rahoitus

Vilja Voutilainen, Myllymäen koulu, Vantaa

Kansalaistaidot opetussuunnitelmaan

Katri Uronen, Puistolan yläaste, Helsinki

Nuorten vapaa-ajanvietto

Katja Hanhikoski, Seinäjoen lyseo, Seinäjoki

Liikenteen kehittäminen

Marja Heinistö, Kätönlahden koulu, Kajaani

Nuorten suhtautuminen yhteiskunnallisiin asioihin

Minna Seikkula, Rauman lyseo, Rauma

Kuntourheilun tukeminen

Toni Yksjärvi, Leppävaaran koulu, Espoo

Työvoiman riittävyyden turvaaminen

Heidi Mörttinen, Matinkylän koulu, Espoo

Suomeen tulleiden pakolaisten työllistyminen

Heli Kaitanen, Riihenmäen koulu, Mäntsälä

Kehitysyhteistyömäärärahat

Tanja Laitinen, Helsingin normaalilyseo, Helsinki

Ilmakehän otsonikerroksen oheneminen

Pasi Leppänen, Toholammin yläaste, Toholampi

Nuorten huumeidenkäyttö

Martin Segerstråle, S:t Olofskolan, Turku
Pekko Palm, Keskuskoulu, Kajaani
Anne Malkavaara, Salpausselän peruskoulu, Lahti

Kioton ympäristökouluksen tavoitteet

Sini Voutilainen, Karan koulu, Riihimäki

Lapsilisäikärajan korottaminen

Johanna Selin, Ylöjärven nuorisotoimi,
Ylöjärvi

Reaaliaineiden asema ylioppilaskirjoituksissa

Sini Terävä, Harjunrinteen koulu, Riihimäki

Nuorten osallistuminen rahapeleihin

Mika Sjöman, Aronahteen peruskoulu, Rauma

Poliisin valtuudet

Mari Poikolainen, Pitäjänmäen yläaste, Helsinki

Uskontokuntaan kuuluminen

Maria Lisitsin, Ruusuvuoren koulu, Vantaa

Nuoret tieliikenteessä

Tuuli Pesola, Sepän koulu, Kirkkonummi

Ulkomaisten elokuvien käyttö oppimateriaalina

Sanna Suominen, Karan koulu, Riihimäki

Ilmaisutaidon sisällyttäminen opetusohjelmaan

Aleksi Kallius, Pataluodon yläaste, Joensuu

Maaseudun palvelut

Paula Mikkonen, Kerimäen yläaste, Kerimäki
Marika Viinikka, Ähtärin peruskoulu, Ähtäri

Nuorten asuminen

Eeva Haverila, Apollon yhteiskoulu, Helsinki
Ulla Paukkeri, Ehnroosin koulu, Mäntsälä

Valtion velkatilanne

Laura Pitkänen, Härkävehmaan yläaste, Hyvinkää

Uusiutuvat energialähteet

Kaisa Eerola, Hämeenlinnan yhteiskoulu, Hämeenlinna

Opiskelevien nuorten tuloraja

Markku Maksimainen, Mainingin koulu, Espoo

Nuorten tupakointi

Helena Ukkonen, Oulun normaalikoulu, Oulu
Tommi Kauramaa, Eurajoen yläaste, Eurajoki
Lotta Virtanen, Aronahteen peruskoulu, Rauma

Tasa-arvo asepalveluksessa

Janne Larisuo, Kuninkaanhaan yläaste, Pori

Nuorten psykiatrinen hoito

Jenni Meronen, Linikkalan peruskoulu, Forssa
Sami Pekanoja, Raumanmeren yläaste, Rauma
Marika Holm, Harjunrinteen koulu, Riihimäki

Taloustiedon opetus

Henna Leppä, Jalasjärven yläaste, Jalasjärvi

Perusopetuksen taloudelliset voimavarat

Mari Hirvonen, Länsimäen koulu, Vantaa

Suomen pakolaispolitiikka

Marko Luosujärvi, Rantsilan ja Temmeksen yläaste, Rantsila

Nuoret ja ulkonaliikkumiskielto

Tuomas Linna, Suonenjoen yläaste, Suonenjoki

Perusopetuksen taso Lapin läänissä

Katariina Jääskeläinen, Ounasvaaran yläaste, Rovaniemi

Maatalouden tulevaisuus

Elisa Kokko, Vaalan yläaste, Vaala

Yhteiskunnan vaatimukset lapsille ja nuorille

Salla Vapaavuori, Suonenjoen yläaste,
Suonenjoki

Poliitikon ominaisuudet

Anna Kähö, Kesämäenrinteen koulu, Lappeenranta

Suomen ulkopoliittinen linja

Pekko Palm, Keskuskoulu, Kajaani

Tax-free-kauppa

Anna Törnroos, Borgaregatans skola,
Vaasa

Nuoret ja alkoholi

Essi Juutilainen, Källhagens skola, Lohja

Nuorten vaikutusmahdollisuudet

Max Seeck, Itäkeskuksen peruskoulu,
Helsinki

LÄSNÄ OLEVAT VALTIONEUVOSTON JÄSENET

Pääministeri Lipponen
Puolustusministeri Enestam
Ministeri Siimes
Ulkomaankauppaministeri Sasi
Ulkoasiainministeri Tuomioja
Ympäristöministeri Hassi
Oikeusministeri Koskinen
Sosiaali- ja terveysministeri Perho
Opetusministeri Rask
Kulttuuriministeri Lindén
Työministeri Filatov
Peruspalveluministeri Soininvaara

Puhetta johtaa eduskunnan puhemies
Riitta Uosukainen.

NIMENHUUTO

Nimenhuudossa merkitään läsnä oleviksi Nuorten parlamentin edustajat kolmea lukuun ottamatta.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu yksi Nuorten parlamentin edustaja.

TÄYSISTUNNON AVAUS

Eduskunnan puhemies **Riitta Uosukainen** avasi Nuorten parlamentin täysistunnon lausuen:

Kevään aikana on peruskouluissa ympäri Suomea toiminut 86 parlamenttikerhoa. Toivotan teidät näiden kerhojen edustajina lämpimästi tervetulleiksi tähän Nuorten parlamentin täysistuntoon. On mukava havaita, että parlamenttikerhot ovat lähettäneet myös omia toimittajiaan seuraamaan tätä täysistuntoa. Eduskunnan puolesta lähetän parhaat kiitokset oppilaille ja opettajille myös luokka- ja kotikatsomoihin. Olette olleet tärkeällä asialla ja olette tehneet erinomaista työtä.

Parlamenttikerhot ovat esittäneet yhteensä yli 300 kysymystä ministerien vastattavaksi. Käytettävissä oleva aika mahdollistaa vain muutamien asioiden esiin nostamisen. Kysymyksiä valittaessa on useimmiten päädytty niihin asiaryhmiin, jotka ovat esiintyneet monissa kysymyksissä.

TÄYSISTUNNOSSA NOUDATETTAVAT MENETTELYTAVAT

Puhemies Riitta Uosukainen: Tässä täysistunnossa esitetään kysymyksiä valtioneuvoston jäsenten vastattavaksi. Eduskunnan puhemiesneuvosto on käsitellyt tämän täysistunnon menettelytapoja

ja ehdottaa, että Nuorten parlamentin täysistunnossa noudatetaan eduskunnan täysistunnon ja suullisen kyselytunnin tavanomaisia menettelyjä hiukan mukailleen.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Puhemies Riitta Uosukainen: Ilmoitan, että kukin puheenvuoro saa kestää enintään yhden minuutin. Samalla ilmoitan, että myönnän kuhunkin kysymykseen pääsääntöisesti vain yhden valtioneuvoston jäsenen puheenvuoron. Myös vastaus kestää pääsääntöisesti minuutin. Mikäli jokin aihe osoittautuu erityisen mielenkiintoiseksi, saatan myöntää lisäkysymyksiä. Kysymyksen ja vastauksen perusteella esitän jotakin asiaa Nuorten parlamentin äänestettäväksi.

Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekulle paikalla olevalle valtioneuvoston jäsenelle, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

KYSELYTUNNIN ASIAT

Tasa-arvo asepalveluksessa

Janne Larisuo, Kuninkaanhaan yläaste, Pori: Arvoisa puhemies! Meille nuorille miehille koittaa muutaman vuoden sisällä yleisen asevelvollisuuden suorittaminen. On kunnia saada palvella isänmaata myös siten, mutta sen vuoksi joudumme järjestämään opiskelun, työnteon ja perhe-elämämme, ja joillekin se aiheuttaa ongelmia. Kysyisinkin puolustusministeriltä:

Milloin naisille koittaa yleinen asevelvollisuus, jotta tasa-arvo toteutuisi myös tässä oikeuksineen ja velvollisuuksineen?

Puolustusministeri Jan-Erik Enestam: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella ei ole tarkoitus lähteä pakolliseen asevelvollisuu- teen myöskään naisten osalta, mutta jo nyt on olemassa vapaaehtoinen asepalvelus. Täl- lä hetkellä taitaa keskimäärin noin runsas 300 naista käyttää tätä tilaisuutta hyväksi.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten tupakointi

Helena Ukkonen, Oulun normaalikoulu, Oulu: Arvoisa puhemies! Tupakkalaki kiel- tää tupakoinnin koulualueen läheisyydessä sekä tupakan myynnin alaikäiselle. Arkiko- kemuksen mukaan lakia kuitenkin rikotaan jatkuvasti.

Mihin toimenpiteisiin hallitus voisi ryhtyä tilanteen korjaamiseksi?

Puhemies Riitta Uosukainen: Myönnän hivenen pidemmän puheenvuoron opetusmi- nisteri Raskille.

Opetusministeri Maija Rask: Arvoisa rou- va puhemies! Hyvät nuoret, te olette osoitta- neet vääräksi sen väitteen, etteivät nuoret olisi kiinnostuneita yhteisistä yhteiskunnalli- sista asioista. Täytyy sanoa, että minä olen teistä ylpeä, kun olen lukenut ne kysymyk- set, joita olette meille tehneet; ne ovat laaja- alaisia ja kantavat huolta oikeista asioista.

Sitten haluan vain sanoa sen, että jos teitä nyt jännittää, niin se ei haittaa, sen tähden että tiedän, että jokainen uusi kansanedusta- ja, joka istuu niillä penkeillä, joilla te nyt is- tute, jännittää tavattomasti ensimmäistä pu- heenvuoroaan. Ja voin vakuuttaa, että meitä- kin hieman jännittää.

Mutta, rouva puhemies, menen kysymykseen tupakkalasta ja sen noudattamisesta. Halli- tuksen ei ole tarkoitus kiristää tupakkalakia. Siihen on kiristykset hiljattain tehty ja niillä turvattiin, että tupakkaa ei poltettaisi tai että tupakoimattomillakin olisi oikeus savutto- miin tiloihin muun muassa ravintoloissa. Mi- nä uskon tässä kysymyksessä siihen, että nuoret pystyvät itse tekemään ratkaisun siitä, polttavatko tupakkaa vaiko eivät.

Uskon, että nuorten kohdalla nimenomaan on niin, että te, jos ketkä, tiedätte, miten tupakkaa valmistetaan, mitä tapahtuu sade- metsille tupakan valmistamisen yhteydessä, joten luulen, että se on ehkä parempi perus- telu ja ehkä enemmän uskotte siihen peruste- luun kuin siihen, että 30 vuoden päästä tulee keuhkosityöpä, mikä sekin voi olla mahdolis- ta.

Eli hallitus ei ole tällä hetkellä kiristämässä tupakkalakia, mutta paikallisesti olen ollut huomaavinani, että joillakin paikkakunnilla on ihan poliisi otettu avuksi, jos ei noudateta tupakkalain määräyksiä ja tupakoidaan kou- lun alueella.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Samalla pyydän kertoa arvoisille edustajille, että ministerit eivät ole saaneet kysymyksiä etukäteen. Kyllä ne yllätyksinä tulevat.

Oppikirjojen tietosisältö vähemmistöistä

Hanna Helander, Ivalon yläaste, Ivalo: Alla árvot sága jopiheaddji! Arvoisa puhemies! Miksi saamelaisia ja muita vähemmistöjä käsittelevää tietoa on kovin vähän suomalai- sissa oppikirjoissa?

Opetusministeri Maija Rask: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan todeta, että olemme saaneet vain tietää, miltä aloilta te kysymyksiä esitätte. Emme todellakaan tiedä, mitä te kysytte.

Tällä hetkellä oppimateriaalia ei enää tarkisteta etukäteen Opetushallituksessa eikä se sitä hyväksy, vaan vastuu siitä, mitä oppikirjoissa on, on oppimateriaalin laatijoilla ja myös kustantajilla. Sen jälkeen, kun mietitään, mitä kirjoja hankitaan, jotka todella ovat korkeatasoisia, päätös kirjojen valinnasta on paikallisella tasolla.

Saamelaisien kohdalla on todettu kyllä niin, että tietoa on liian vähän, mutta se tieto, joka tänä päivänä oppikirjoissa saamelaisista annetaan, on hyvin asiallista. Myös romaniväestön kohdalla tulisi lisätä oppikirjoihin tietoa romaniväestön olosuhteista. Sen lisäksi on tietysti käytettävissä oheisoppimateriaalia, joka lisää tietämystä.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Tax-free-kauppa

Anna Törnroos, Borgaregatans skola, Vaasa: Ärade talman! Varför är taxfreehandel tillåten mellan Åbo och Stockholm, men inte mellan Vasa och Umeå? På grund av detta har handeln och förbindelserna mellan länderna försämrats. Resorna har blivit dyrare och färgturerna har minskat i antal. Samarbetet mellan länderna har försämrats på så sätt att varor transporteras i mindre mängd och mer sällan.

Hur kommer regeringen att sträva efter att bibehålla förbindelsen?

Ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasi: Ärade talman! Som svar på spørsmålet vill jag framföra följande: Detta beror på att EU har godkänt vissa regler som gäller taxfreehandeln inom hela Europeiska unionen. Man har kommit överens mellan EU-länderna att man avskaffar den så kallade taxfreehandeln. Nu betyder detta att på färjan mellan Umeå och Vasa får man inte sälja taxfreeprodukter. Men på de båtar eller färjor som går till Stockholm från Åbo via Mariehamn får man sälja taxfreevaror därför att man anlöper en hamn utanför EU:s så kallade skatteområde. Vid sin EU-anslutning förhandlade Finland till sig denna status för Åland.

Tämä johtuu todellakin siitä, että EU:n sisällä on sovittu tax-free-kaupasta luopumisesta ja tästä on tehty yhteinen päätös. Koska laivat Vaasasta Uumajaan kulkevat pelkästään EU:n sisällä, näillä laivoilla ei saa myydä tax-free-tuotteita. Sen sijaan laivat, jotka menevät Turusta Maarianhaminan kautta Tukholmaan, kulkevat EU-alueen ulkopuolelle, koska näissä sopimuksissa Ahvenanmaan saaret on jätetty veroalueen ulkopuolelle, ja näin ollen tulkinta on tämä.

Man vet att detta förorsakar vissa problem för näringen och också för resandet mellan Vasa och Umeå. Jag vill dock konstatera att finska regeringen varit speciellt aktiv i sina kontakter med den svenska regeringen. På grund av dessa kontakter har man kommit överens om ett subventionssystem som garanti för färjorna mellan Umeå och Vasa, så att de går fortfarande i dag.

Todellakin Suomen ja Ruotsin kesken sovitettiin siitä, että aluksia, jotka kulkevat matkustajaliikenteessä Vaasan ja Uumajan välillä, tuetaan taloudellisesti, ja tällä tavalla on kyetty turvaamaan se, että laivaliikenne voi jatkua.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuoret ja ulkonaliikkumiskielto

Tuomas Linna, Suonenjoen yläaste, Suonenjoki: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat olleet huolissaan nuorten päihteiden käytöstä ja kadulla vaeltelusta. Julkisuudessa on keskusteltu jonkin verran siitä, auttaisiko tilanteeseen alle 15-vuotiaille langetettava ulkonaliikkumiskielto iltaisin. Tämän kaltainen järjestelyhän on käytössä esimerkiksi Saksassa ja Virossa.

Onko hallitus suunnittelemassa Suomeen tällaista järjestelyä, vai onko aikomuksena puuttua ongelman alkusyihin esimerkiksi myöntämällä enemmän rahaa nuorisotilojen rakentamiseen?

Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Jälkimmäinen linja tuntuisi viisaammalta. Ennen kaikkea on kysymys siitä, että vanhempien tulee asettaa soveliaita rajoja lasten liikkumiselle, sopia kotiintuloajoista jne. ja sitä kautta estää lasten joutumista kielteisille vaikutteille alttiiksi. Monin paikoinhan on kyläkunnittain tai joissakin lähiöissä sovittu vanhempien kesken siitä, että koetettaisiin noudattaa yhteisiä aikoja, ja siten on pystytty paremmin pitämään tilanne hallinnassa.

Mitään lainsäädäntötoimia ei ole syytäkään lähteä tekemään, vaan tulee luottaa siihen, että asennevalistus riittää ja että nuorista välitetään enemmän ja, niin kuin kysyjä sanoi, järjestetään mielekkäitä harrastusmahdollisuuksia.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Suomen pakolaispolitiikka

Marko Luosujärvi, Rantsilan ja Temmeksen yläaste, Rantsila: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosina Suomi on joutunut vastaanottamaan suuria määriä pakolaisia. Tämä on jakanut kansan mielipiteet: Suurin osa meistä hyväksyy tämän, mutta jyrkkiä vastaisia mielipiteitäkin on. Tämän vuoksi kysynkin:

Paljonko Suomi on valmis vastaanottamaan pakolaisia?

Työministeri Tarja Filatov: Arvoisa puhemies! On totta, että tämä asia jakaa kansalaisten mielipiteitä, mutta varmasti on meidän kaikkien suomalaisten intressi se, että vähennämme rasismia ja edistämme suvaitsevaisuutta. Suomen hallitus on sitoutunut sellaiseen ratkaisuun, että pitkässä juoksussa meillä olisi Suomessa tuhannen pakolaisen kiintiö ja sen lisäksi Suomi ottaa vastaan pakolaisia myös muilla perusteilla.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Maaseudun palvelut

Paula Mikkonen, Kerimäen yläaste, Kerimäki: Arvoisa puhemies! Hallitus on viime aikoina useaan otteeseen ilmoittanut kantavansa huolta maamme tasapuolisesta kehittämisestä. Kuitenkin maaseudun ihmiset ovat joutuneet toteamaan palveluiden asteittaisen vähenemisen kotipiiristään. Kysyisinkin:

Mitä konkreettisia toimia hallitus on tehnyt ja mitä se aikoo tehdä turvatakseen maaseudun palvelut pitääkseen myös Itä- ja Pohjois-Suomen asuttuna ja houkuttelevana myös sikäläiselle nuorisolle?

Pääministeri Paavo Lipponen: Arvoisa puhemies! Sekä Suomen valtion toimenpitein että yhdessä Euroopan unionin rakennerahastojen kanssa harjoitetaan voimakasta aluepolitiikkaa. Ennen kaikkea on tärkeätä, että yhteiskunnan palvelut toimivat eri puolilla Suomea. Hallitus on sitoutunut muun muassa siihen, että postipalvelut ovat saatavilla kaikkialla maassa joka kunnassa. Näin ollen pitää olla postitoimipisteet.

Parhailtaan hallitus valmistelelee aluepoliittista linjausta, jossa on tarkoituksena vahvistaa vielä aluepolitiikkaa, koska meillä on nyt käynnissä sellainen kehitys, joka ei ole pelkästään toivottava, tietty keskittyminen. Se tarkoittaa myös sitä, että maaseudun haja-asutusalueidenkin elinkelpoisuutta on tuettava, ja hallitus tulee olemaan tässä aktiivinen.

Tiedustelisin, arvoisa puhemies, että saanhan minä vielä tuon paikkani takaisin, jolla nyt istuu nuori mies.

Puhemies Riitta Uosukainen: Minä uskon näin tapahtuvan.

Pääministeri Paavo Lipponen: Vaikka on se hyvä, että sitä joku jo harjoittelee.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kyllä tässä ihan mielikseen katselee. – Kysymys on loppuun käsitelty.

Poliitikon ominaisuudet

Anna Kähö, Kesämäenrinteen koulu, Lappeenranta: Arvoisa puhemies! Varmasti monet meistä paikalla olevista nuorista ovat hitusen kiinnostuneita poliitikon urasta. Siksi kysynkin:

Mitkä ominaisuudet ovat eduksi poliitikolle?

Pääministeri Paavo Lipponen: Arvoisa puhemies! Kiitän kysymyksestä, joskaan en

ole varma, olenko ideaali esimerkki tästä, (Naurua) ainakaan jos on päättelemisen medioitten kommentteista. Mutta varmaankin suomalaisten hyvät ominaisuudet ovat avuksi: rehellisyys ja ahkeruus, se että poliittisessa tehtävässä on kansalaisten palvelija, äänestäjien ja kaikkien kansalaisten, myös nuorten.

Tietty avoimuus on tarpeen, ja sitten myöskin pitää uskoa asiaansa ja omaan aatteeensa. Aatteelliselta pohjalta tähän taloon yleensä tullaan, vaikka täällä hoidetaankin hyvin käytännöllisiä asioita, joista te täällä esitätte hyviä kysymyksiä.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Taloustiedon opetus

Henna Leppä, Jalasjärven yläaste, Jalasjärvi: Arvoisa puhemies! Taloustietoa opetetaan peruskoulun viimeisellä luokalla yhteiskuntaopin yhteydessä. Talouselämässä hyvät ja huonot ajat vaihtelevat rajusti. Ihmisillä pitäisi olla tietoja ja taitoja suhtautua suhdanteisiin, ettei pörssi romahtaisi yksityisenkin ihmisen elämässä. Taloustiedon opiskelu omana oppiaineenaan antaisi parempia valmiuksia selvitä sekä yksityisinä kansalaisina että kansakuntana myös laman aikana.

Olisiko syytä asettaa taloustieto omaksi pakolliseksi oppiaineekseen peruskouluun?

Opetusministeri Maija Rask: Arvoisa rouva puhemies! Sitä, että taloustiedosta tulisi ihan oma pakollinen oppiaineensa, en kannata, mutta on varmasti paikallaan, että kun yhteiskuntaopissa käsitellään taloustietoon liittyviä asioita, näitä oppisisältöjä, voisi tarkentaa ja kiinnittää siten enemmän huomiota siihen, millä tavalla nuoret oppivat taloustaidot. Meillä on aivan selvästi viime aikoina esiintynyt ongelmia julkisuudessaakin sen

suhteen, että esimerkiksi – juuri äsken soi kännykkä – jutut ovat jääneet, laskut, maksamatta ja nuoret joutuneet siltä osin vaikeuksiin.

Lukiassa taloustieto on syventävänä kurssina ja siis valinnainen, joten ne nuoret, jotka haluavat erityisesti lukiovaiheessa taloustietoon perehtyä, voivat sen tehdä.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten vaikutusmahdollisuudet

Max Seeck, Itäkeskuksen peruskoulu, Helsinki: Arvoisa puhemies! Päätäjät ovat jatkuvasti huolissaan alhaisista äänestysprosentteista. Poliitikka ei kiinnosta varsinkaan nuoria äänestäjiä, koska he eivät ole perillä Suomen poliittisesta järjestelmästä. Peruskoulussa pitäisi tutustuttaa oppilaat jo ala-asteelta lähtien vaalikäytäntöön ja puoluejärjestelmään. Opetuksen päämääränä voisi olla äänestysvalmiuden antaminen peruskoulun päättäneille. Samalla äänestysikärajaa voitaisiin laskea 16 ikävuoteen.

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta nuorten äänestysaktiivisuus nousisi?

Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Ed. Seeckin kysymyksen lopussa viitattiin äänestysikärajan laskemiseen. Se asia on ollut erikseen selvitettävänä ja tutkittavana myös Suomen perustuslakia

hiljattain uusittaessa, ja jos maaliskuun alussa katsoitte kotiin tullutta tekstiä, niin siellä päädyttiin tähän perinteeseen, että äänestysikäraja on sama kuin täysikäisyyden ikäraja: 18 vuotta. Se on myös erilaisten tutkimusten mukaan aika sovelias sikäli, että keskimäärin siinä iässä ollaan jo kypsiä tekemään vaikeita päätöksiä myös siitä, mihinkä suuntaan yhteiskuntaa halutaan kehittää ja

minkälainen äänestyspäätös vaaleissa tehdään.

Kysymyksen ensimmäinen osa koski sitä, miten aktiivisuutta muutoin lisättäisiin. Siinä tärkeintä on juuri koulussa tehtävä työ mahdollisimman käytännönläheisesti. Kerrotaan siitä, miten yhteiskunta toimii ja miten niihin päätöksiin, joita kunnanvaltuustoissa tai eduskunnassa tai hallituksessa tehdään, voi vaikuttaa. On olemassa järjestöjä, yhdistyksiä, on puolueita, joiden kautta saa ääntään kuuluville aktiivisemmin, ja myös ihan suoralla yhteydenotolla valtuutettuihin tai edustajiin pystyy vaikuttamaan.

Kulttuuriministeri Suvi Lindén: Arvoisa puhemies! Viime presidentinvaalien toisella kierroksella 69 prosenttia 18–25-vuotiaista nuorista kävi äänestämässä. Tämä osoittaa, että nuoret ovat aktiivisia vaikuttajia. Nuorisobarometrissä on nuorten vaikuttamismahdollisuuksia tutkittu ja havaittu, että nuoret haluavat vaikuttaa ja osallistua järjestöihin, mutta eivät välttämättä poliittisiin puolueisiin.

Eri paikkakunnilla maassa on perustettu nuorisovaltuustoja, joita viralliset valtuustot kuulevat erilaisina asiantuntijaeliminä. Tämä on ollut erinomainen tapa myös lisätä nuorten äänen kuuluvuutta noilla paikkakunnilla. Meillä on myös meneillään verkkodemokratiakokeilu, jossa yritetään Internetin avulla edesauttaa nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.

Puhemies Riitta Uosukainen: Edustaja Seeckin kysymykseen sisältyi ehdotus äänestysikärajan alentamisesta 18 vuodesta 16 vuoteen. Ehdotan, että Nuorten parlamentti äänestäisi ikärajan säilyttämisestä nykyisellään taikka sen alentamisesta 16 vuoteen.

Äänestys ja päätös:

Ne, jotka kannattavat äänestysikärajan säilyttämistä nykyisellään eli 18 vuodessa, ää-

nestävät "jaa"; ne, jotka kannattavat ikärajan alentamista 16 vuoteen, äänestävät "ei".

Puhemies Riitta Uosukainen: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 86 ei-ääntä; poissa 3. (Ään. 1)

Puhemies Riitta Uosukainen: Nuorten parlamentti kannattaa siis äänestysikärajan säilyttämistä nykyisellään eli 18 ikävuodessa. Huomautan, että hajonta oli hyvin selvä. Emme tarvitse lippuäänestystä.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten psykiatrinen hoito

Jenni Meronen, Linikkalan peruskoulu, Forssa: Arvoisa puhemies! Nuorten henkinen pahoinvointi on viime vuosina lisääntynyt hälyttävästi. Kuitenkin näyttää siltä, että hoitomahdollisuuksien määrä ei ole kasvanut samassa määrin. Kysyisinkin:

Kuinka on mahdollista, että nuorten psykiatriseen hoitoon on niin pitkä odotusaika, usein jopa vuosia, vaikka nuorten oireilu on ollut tiedossa jo pitkään? Mitä hallitus on aikonut tehdä asialle?

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara: Arvoisa puhemies! Eduskunta asetti viime budjettikäsittelyn yhteydessä 70 miljoonan markan määrärahan nuorten psykiatrisen hoidon edistämiseen. Se määräraha on nyt käytettävissä.

Itse asiassa olen tänään juuri allekirjoittanut Uudenmaan osalta tämän määrärahan käyttötarkoituksen. Samanlaista määrärahaa esitetään ensi vuoden budjettiin. Eri asia sitten on, miten se budjettineuvotteluissa menestyy.

Tällä hetkellä on harkinnanvaraisena se, miten määräraha aiotaan käyttää. Eräänä vaih-

toehtona on se, että me säädämme lain, joka velvoittaa kuntia nykyistä paremmin huolehtimaan psykiatrista hoitoa tarvitsevista nuorista ja lapsista.

Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:

Arvoisa puhemies! Peruspalveluministeri Soininvaaran mainitsemien toimenpiteiden lisäksi myös Kelan käyttöön osoitettiin 20 miljoonaa markkaa, jotka voidaan osoittaa yksilö- tai perheterapioihin. Tämän määrärahan avulla on osaltaan tarkoitus vastata niihin ongelmiin, joita on olemassa. Samoin on tarkoitus sisällyttää tämä määräraha ensi vuoden budjettiin.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten huumeidenkäyttö

Pekko Palm, Keskuskoulu, Kajaani: Arvoisa puhemies! Huumeet eivät ole enää pelkästään Etelä-Suomen suurien kasvukeskusten ongelma. Huumeista on tullut osa arkea jopa pienissä Pohjois-Suomen kunnissa. Huumeita käyttäneille nuorille hoitoonohjaus on ollut yleensä organisoimatonta ja monesti täysin huoltajien aktiivisuuden varassa. Harvalla kunnalla tai pienellä kaupungilla on edes valmisteilla esitystä vieroitushoidon kunnallisesta järjestämisestä.

Tulisiko luoda yhtenäiset kriteerit, joiden puitteissa alueellinen vieroitushoito tulisi järjestää, jottei nuorten huumeongelmien eliminoiminen olisi vain kunnan oman terveydenhoitojärjestelmän edistyksellisyyden varassa?

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara:

Arvoisa puhemies! Kysymys huumehoidon tarpeellisuudesta on ehkä vähän yllättänyt yhteiskunnan, koska huumeongelman näin nopea kärjistyminen tuli aika äkkiarvaamatta

ja moni kunta on joutunut tilanteeseen hyvin valmistautumattomana.

Tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla asetusta, jolla vieroitushoidon antamista helpotetaan ja delegoidaan alaspäin. Silloin on kysymys nimenomaan heroiinivieroituksesta, joka on näistä kaikkein hankalin. Mutta meillä on muitakin huumeita, joiden osalta tietysti vieroittaminen on paljon helpompaa.

On totta, että kunnilta puuttuu paljon osaamista tässä asiassa. Voi olla tarkoituksenmukaista, että niissä kunnissa, joissa huumeopitilaita onneksi on hyvin vähän, hoito keskittään isompiin yksiköihin, joissa on enemmän osaamista. Siinä tulee tietysti välimatkaongelmia, mutta huumehoito on vaikeata.

Sen vain nuorille neuvoisin, että kyllä kannattaisi tarkkaan pysyä näistä aineista erossa. Ne tekevät elämästä vähän aikaa hyvinkin hauskaa, mutta vaikuttavat aivoihin sillä tavalla, että elämä sen jälkeen ilman huumeita on hyvin ilotonta ja apeata. Tällaisia vaurioita ei omaan päähänsä kannata aiheuttaa.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Uskontokuntaan kuuluminen

Maria Lisitsin, Ruusuvuoren koulu, Vantaa: Arvoisa puhemies! Nykyään lapset kuuluvat samaan uskontokuntaan kuin äitinsä. Vasta 15-vuotias voi huoltajansa luvalla muuttaa uskontokuntaa. Miksi ikäraja ei voitaisi alentaa niin, että nuori voisi jo esimerkiksi 12-vuotiaana itse päättää uskonnostaan?

Kulttuuriministeri Suvi Lindén: Arvoisa puhemies! Voimassa oleva uskonnonvapauslaki on vuodelta 1923. Meillä on uskonnonvapauslakikomitea pohtimassa muun muassa

juuri tätä kysymystä. Tämä komitea jätti välimietintönsä viime syksynä, ja välimietinnössä ei vielä tähän asiaan haluttu ottaa kantaa, mutta ensi syksynä tämän komitean työ päättyy, ja silloin komitealla pitäisi olla näkemys siitä, minkä ikäisenä nuori voi päättää kuulumisestaan uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Ilmakehän otsonikerroksen oheneminen

Pasi Leppänen, Toholammin yläaste, Toholampi: Arvoisa puhemies! EU:n ja Nasan yhteistutkimuksessa havaittiin otsonikerroksen ohentuneen merkittävästi kuluneen talven aikana pohjoisilla alueilla. Otsonikerros oheni tammi- ja maaliskuun välisenä aikana yli 60 prosenttia. Tutkimus osoitti, että otsonikerros pohjoisilla alueilla saattaa edelleen ohentua ja lisäksi otsonikerroksen elpymisen saattaa viivästyä.

Onko hallituksen mielestä Suomen syytä olla aloitteellinen ja vaatia kansainvälisten suojelusopimusten tiukentamista?

Ympäristöministeri Satu Hassi: Arvoisa puhemies! Kansainväliset otsonikerroksen suojelusopimukset ovat hyvä esimerkki kahdesta asiasta.

Ensinnäkin tämä on esimerkki siitä, että kun toimiin päätetään ryhtyä, otsonikerrosta heikentävien aineiden päästöjä on pystytty yllättävänkin nopeasti vähentämään. Toisin sanoen siinä, mitä Maan pinnalla tapahtuu, mitä vaikutuksia otsonikerrokseen näillä tapahtumilla on, on päästy erittäin hyvin eteenpäin sen jälkeen, kun kansainväliset sopimusneuvottelut alkoivat ja kun saavutettiin tuloksia.

Toinen asia, josta kansainväliset otsonineuvottelut ja otsonipolitiikka ovat esimerkki,

on se, että vaikka toimiin Maan pinnalla on päästy hyvinkin ripeästi, toimet vaikuttavat hyvin hitaasti. Toisin sanoen jo aikaisemmat ilmakehän päästöt – aineet, jotka tuhoavat ja heikentävät otsonikerrosta – tulevat vaikuttamaan vielä monta kymmentä vuotta. Vaikka päästöt aivan täydellisesti lopetettaisiin tänä päivänä, ilmakehässä jo olevat aineet tulevat heikentämään otsonikerrosta vielä usean vuosikymmenen ajan.

On tosiasia, että otsonisopimuksia jatkuvasti myöskin tiukennetaan. Sen suhteen toimitaan hyvin, mutta se on toisaalta hyvä esimerkki siitä, että tällaisiin kansainvälisiin ympäristövaaroihin tulee reagoida ajoissa, koska usein toimet vaikuttavat hitaasti.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten huumeidenkäyttö

Martin Segerstråle, S:t Olofskolan, Turku: Ärade talman! Under de senaste åren, närmare bestämt från 1998, har narkotikasituationen formligen exploderat i Finland. Utbudet av droger är så stort att priserna kraftigt sjunkit. Vem som helst kan med lätthet få tag på både lättare och tyngre droger. Speciellt svår är situationen i vår hemstad Åbo. Där är antalet döda på grund av en överdos av heroin mångdubbelt större än i någon annan stad i Finland. Vi frågar därför:

Vad tänker regeringen göra för att först och främst stoppa och sedan vända denna skrämmande utveckling?

Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Tämä vaatii hyvin monen tyyppisiä toimia. Tietysti pitää pyrkiä estämään huumeiden vyörytystä maahan. Tarjonta on moninkertaistunut itärajan ja Viron liikenteen kautta ihan viimeisinä vuosina. Siinä tarvitaan tullin ja poliisin yhteistyötä.

Poliisille on huumerikostutkintaan lisätty voimavaroja. Samoin tullin on pyrkinyt kohdentamaan toimiaan sillä tavoin, että näitä saataisiin. Kasvaneet takavarikkomäärät osoittavat, että tässä on jossakin määrin onnistuttu. Mutta tosiaan tilanne ei ole läheskään vielä hallinnassa.

Rangaistavuudessa sinänsä ei ole aukkoja. Meillä on kautta linjan ennalta estävä rikoslainsäädäntö pyrittä saamaan kuntoon. Oleellista on se, että kiinnijäämisriskiä kasvatetaan juuri poliisitoimin. Sitten haetaan toimivia sanktioita. Nythän on ongelma käyttäjäpuolella ja alkupäässä huumerikosuraa se, ettei ole oikein toimivia rangaistustapoja, jotka samalla vieroittaisivat huumeiden käytöstä. Oikeusministeriössä valmistellaan sopimushoitomalleja, jotka korvaisivat nuorisorangaistuksia ja vastaavia ja johtaisivat loppupäässä siihen, että todella irtauduttaisiin huumeiden käytöstä.

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara: Arvoisa puhemies! Tässä puhuttiin myös huumehoidosta. Huumetilannehan on pahin pääkaupunkiseudulla ja toisaalta Turussa. Olemme molemmat, ministeri Perho ja minä, saaneet Turun huumeitilannetta käsittelevän raportin, jossa erittäin ansiokkaasti osoitettiin myös se, kuinka tärkeää olisi varhainen hoidon järjestäminen, koska suuri osa nimenomaan heroiniä käyttävistä henkilöistä ansaitsee rahansa omaan heroininikäyttöön myymällä heroiniä. Tällä tavalla saadaan aikaan lumipallo, jossa jokaisen käyttäjän – rahoittaakseen oman käyttönsä – pitää hankkia lisää käyttäjiä. Tällä tavalla syntyy ketjukirjepeli, joka ei lopu koskaan. Siihen päästään kiinni vain sillä, että yhteiskunta järjestää myös tehokkaan ja kynnykseltään matalan hoidon, johon asianomaiset helpommin hakeutuvat.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Kuntourheilun tukeminen

Toni Yksjärvi, Leppävaaran koulu, Espoo: Arvoisa puhemies! Aina kun nykyään puhutaan suomalaisten terveydestä, todetaan, että olemme huonommassa ja huonommassa henkisessä ja eritoten fyysisessä kunnossa. Nykyään jo varsin nuorena tapahtuva syrjäytyminen liikunnasta aiheuttaa yhteiskunnalle ison laskun vuosittain, ja lasku kasvaa terveydenhoitokuluina, etenkin kun suuret ikäluokat vanhenevat. Ennalta ehkäisevällä toiminnalla asioita voitaisiin kuitenkin muuttaa. On todettava Suomen valtion budjetin rajallisuus ja muut tosiseikat, mutta siltikin herää kysymys:

Ovatko päättäjät unohtaneet ennaltaehkäisyn tarpeellisuuden? Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta myöskin kuntourheilun asema nuorten ja omaa uraa rakentavien aikuisten keskuudessa nousisi? Olisiko mahdollista, että kuntourheilua tuettaisiin enemmän jopa kilpaurheilunkin kustannuksella?

Kulttuuriministeri Suvi Lindén: Arvoisa puhemies! Opetusministeriö tukee valtakunnallisia liikuntajärjestöjä, ja tämän tuen yhtenä tärkeänä tulosohjauskriteerinä on se, kuinka paljon nuoria näillä järjestöillä on toiminnassaan mukana. Lisäksi eduskunta tämän vuoden budjettia hyväksyessään vielä erityisesti kiinnitti huomiota koululaisten liikunnallisen iltapäivätoiminnan lisäämiseen, johon on varattu 15 miljoonaa markkaa.

Tietysti voi sanoa, että lähiliikuntapaikkarakentamisella on myös tärkeä rooli siinä, miten koululaiset, nuoret ja aikuisetkin liikkuvat. 84 miljoonalla markalla tänä päivänä tuetaan kuntien ja yksityisten yhteisöjen liikuntapaikkarakentamista. Mutta tietysti on erityisen tärkeää, että nuoret liikkuvat. Liikunta onkin suosituin harrastus nuorten keskuudessa.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten asuminen

Eeva Haverila, Apollon yhteiskoulu, Helsinki: Arvoisa puhemies! Erityisesti pääkaupunkiseudulla asuntojen hinnat ovat viime vuosina nousseet voimakkaasti eikä kohtuuhintaisia vuokra-asuntojakaan ole liiemmästi ollut tarjolla. Tämä koskettaa erityisesti nuoria ja vaikeuttaa meidän itsenäistymistämme.

Mitä hallitus aikoo tehdä asian korjaamiseksi?

Ministeri Suvi-Anne Siimes: Arvoisa puhemies! Hallitus yrittää lisätä asuntotuotantoa ja pääkaupunkiseudulla myös erityisesti tonttimaan tarjontaa sekä kehittää kuntien asuntojonojen juoksevuutta sillä tavalla, että hallitus auttaa kuntia niiden pyrkimyksissä saada aikaan tilanne, jossa niin sanotut vuokra-asuntoja omistavat yleishyödylliset yhteisöt sitoutuvat antamaan valmistuvia ja vapautuvia asuntojaan myös kuntien asuntojonossa olevien ihmisten käyttöön, niin että kiireellisessä asuntotarpeessa olevat saisivat nykyistä paremmin asuntoja.

Se, että etenkin vuokra-asunnoista on tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla huutava pula, johtuu valitettavasti niistä monista laiminlyönneistä, joita lamakauden ja heikosti kannattaneen rakennustoiminnan aikana tehtiin muun muassa kaavoitustoiminnassa. Tästä on seurannut se, että rakentamiskelpoisia tontteja uuden asuntotuotannon pystyttämiseen on etenkin pääkaupunkiseudulla liian vähän.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Ilmaisutaidon sisällyttäminen opetusohjelmaan

Aleksi Kallius, Pataluodon yläaste, Joensuu: Arvoisa rouva puhemies! Peruskoulun tehtävänä on opettaa lapsille ja nuorille tulevaisuudessa tarvittavia hyödyllisiä taitoja. Ilmaisutaito ja vuorovaikutustaidot sisältyvät tähän. Osalle nykynuorista itsensä ilmaiseminen on luvattoman hankalaa, ja tämä voitaisiin ehkäistä, jos jo peruskoulussa opetettaisiin ilmaisutaitoja pakollisena aineena. Tästä olisi hyötyä nuorelle niin peruskouluaikana kuin myöhemmin elämässään, esimerkiksi työtä hakiessa. Nuorilla ei ole välttämättä rohkeutta hakea työtä, ja ennen pitkää tästä voi seurata nuorten syrjäytymistä koko yhteiskunnasta.

Mitä hallitus aikoo tehdä asian hyväksi?

Opetusministeri Maija Rask: Arvoisa rouva puhemies! Ilmaisutaitoa ei opeteta omana oppiaineenaan perusopetuksen alimmilla asteilla eikä tätä suunnitella. Mutta jos ajatellaan äidinkieltä, kuvaamataittoa, musiikkia ja muita, niin ne oppiaineet sisältävät runsaasti sellaisia aineksia, joiden yhteydessä ilmaisutaitoa voidaan opetella ihan hyvällä tavalla.

Luokilla 7 ja 9 on mahdollisuus päättää 20 kurssin aihepiirin sisällöstä, ja oppilaitokset voivat sisällyttää ilmaisutaidon nimellä olevan oppiaineen opetukseen. Lisäksi uutena asiana lukioihin on tullut mahdollisuus suorittaa draaman ja teatterin lukiodiplomi.

Mielestäni tämä asia on erinomaisen tärkeä, koska, niin kuin edustaja esitti, jos me pystymme ilmaisemaan itseämme mahdollisimman hyvin, silloin pystymme hyvin tulemaan toimeen toistemme kanssa.

Tietysti myös kielten opetus on aihepiiri, jonka yhteydessä voidaan ilmaisutaitoa parantaa ja myös vieraiden maiden ihmisten kanssa.

Puhemies Riitta Uosukainen: Ilmaisutaidon tunnilla voi harjoitella myös minuuttia. – Kysymys on loppuun käsitelty.

Valtion velkatilanne

Laura Pitkänen, Härkävehmaan yläaste, Hyvinkää: Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtion velka on noin 420 miljardia markkaa eli 80 000 markkaa henkeä kohden. Pitkästä nousukaudesta huolimatta sitä ei ole kuitenkaan juuri saatu lyhennettyä.

Onko hallituksen aikomuksena jättää velanmaksu meidän nuorten sukupolven tehtäväksi? Entä mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jos seuraava lama iskee, ennen kuin velkaa on olennaisesti lyhennetty?

Ministeri Suvi-Anne Siimes: Arvoisa puhemies! On totta, että valtion velka on suuri henkeä kohti laskettuna ja että se ei ole kovinkaan paljon nousukaudesta huolimatta alentunut.

Nyt meillä on kuitenkin budjetissa ylijäämä, ja hallituksen tarkoituksena on nousukauden jatkuessa jatkaa ylijäämäisten budjettien tekoa. Lisäksi hallituksen tarkoituksena on käyttää valtionyhtiöiden myynnistä mahdollisesti saatavia tuloja pääosin valtion velan lyhentämiseen.

En tiedä, onko hallituksen tarkoituksena varsinaisesti jättää velkaa perinnöksi. Pyrimme pääsemään siitä eroon. Muistutan vain, että pitämällä yllä laman aikana niitä toimintoja, joista tuo velka kertyi, jätettiin perinnöksi tuleville polville paitsi velkaa myös niitä sosiaaliturva- ja koulutusjärjestelmiä, joitten kautta myös tämän päivän nuorista voi kasvaa sellaisia kansalaisia, että he kykenevät työllään elättämään itsensä ja maksamaan sitten niitä veroja, joita velan lyhentäminen myöhemmin tulevaisuudessa meiltä vaatii.

Pääministeri Paavo Lipponen: Arvoisa puhemies! Yhtyen valtiovarainministerin vastaukseen haluan vielä lisätä sen tiedon, että Suomen valtion velka kuitenkin Euroopan unionissa on alhaisimpia. Meidän tavoitteemme on 50 prosenttia bruttokansantuotteesta. Vähintään siihen tulemme pääsemään tällä vaalikaudella, luultavasti alemmaksikin.

Ennen kaikkea tietysti on saatava työttömyyttä painettua alemmaksi, jotta sitäkin kautta menot vähenevät ja saadaan kansalaiset osallistumaan. Kun tällä tavoin myös pysyvästi entistä suurempi osa työikäisistä on työssä – me pyrimme 70 prosenttiin – voimme turvata sen, että yhteiskunnan hyvät palvelut voidaan hoitaa.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten osallistuminen rahapeleihin

Mika Sjöman, Aronahteen peruskoulu, Rauma: Arvoisa puhemies! Yhteiskunnassamme on tapana, että kaikenlaisia rahapelejä on sijoitettu jopa tavallisten ruoka-kauppojen tiloihin. Varsinkin nuoret pelaavat näitä rahapelejä vapaa-aikanaan. On ilmeisenä vaarana, että nuori tulee riippuvaiseksi näistä peleistä sen lisäksi, että hän menettää rahansa.

Mitä hallitus aikoo tehdä tämän epäkohdan poistamiseksi?

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä on lainsäädäntö muuttumassa. Aikaisemmin alle 15-vuotiailta on ollut kielletty rahapelien pelaaminen ilman vanhemman henkilön läsnäoloa. Muutoksen jälkeen se on kielletty kokonaan. Olen kyllä itse ollut havaitsevinani, että tätä kieltoa ei aivan loppuun asti kyllä noudateta erilaisissa kioskeissa ja muissa paikoissa.

Rahapeliriippuvuus on vaarallinen asia, ja tämä on eräs syy siihen, että rahapelit on haluttu pitää valtion monopolina, jotta niiden tarjontaa voidaan jonkin verran säädellä. Mutta on mielenkiintoista, että anonyymien alkoholistien organisaatio tällä hetkellä vie-roittaa ihmisiä paitsi alkoholista myös rahapeleistä omilla ohjelmillaan.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuorten kesätyöt

Katri Hokkanen, Lievestuoreen yläaste, Laukaa: Arvoisa puhemies! Kulutushyödykkeiden kallistuessa nuorison on myös tarvinnut tarkasti harkita rahankäyttöään. Nuorison on muutenkin hyvin vaikea saada kesätyötä, varsinkin alle 18-vuotiaiden. Tienaa tonni -järjestelystä ei jää nuorelle rahaa säästöön, koska hän joutuu itse kustantamaan lukiokirjat ym. tarvikkeet. Niinpä kysyisin:

Olisiko mitenkään mahdollista uudistaa Tienaa tonni -järjestely Tienaa kaksi tonnia -järjestelyksi?

Työministeri Tarja Filatov: Arvoisa puhemies! Idea on varmasti hyvä ja kannatettava, mutta vielä parempi lopputulos saadaan sillä, että syntyy ihan oikeita, normaaleja kesätyöpaikkoja. Tällä hetkellä kehitys näyttää positiiviselta ja työpaikkoja syntyy paitsi yleensä nuorille myös kesätyönuorille. Jos muutamme Tienaa tonni -kampanjan Tienaa kaksi tonnia -kampanjaksi, saattaa olla niin, että paikkamäärät vähenevät. Uskoisin, että on parempi, että useampi nuori tienaa tonnin kuin hieman pienempi osa nuorista kaksi tonnia.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Suomeen tulleiden pakolaisten työllistäminen

Heli Kaitanen, Riihenmäen koulu, Mäntsälä: Arvoisa puhemies! Useat ulkomaalaiset, jotka tulevat Suomeen, erityisesti pakolaiset, eivät saa koulutustaan vastaavaa työtä Suomesta. He joutuvat usein huonosti palkattuihin tehtäviin, joihin on vaikea saada suomalaista työvoimaa.

Mitä keinoja hallituksella on työllistää pakolaisia ja mahdollistaa heidän työskentelynsä koulutustaan vastaavissa tehtävissä? Onko hallituksella edes halua tähän?

Työministeri Tarja Filatov: Arvoisa puhemies! Vasta säädettiin pakolaisten kotouttamislaki, jonka tarkoituksena on lisätä pakolaisten pärjäämistä suomalaisessa yhteiskunnassa, parantaa sosiaalisia suhteita ja madaltaa työllistymisen kynnystä, joka ilmiselvästi pakolaisilla on. Tällä hetkellä heidän työttömyysprosenttinsa on lähes 40 eli huomattavasti korkeampi kuin valtaväestön.

Asennekasvatus tai asenteiden muuttaminen on varmasti yksi tie, jolla ennakkoluuloja voidaan poistaa. Usein lähteminen liikkeelle matalapalkkaisesta, ammattitaitoa vaatimattomammasta työstä on myös pakolaisille ja muille maahanmuuttajille polku kulkea omaa ammattia vastaavaan työhön.

Työministeriössä on käynnissä kampanja, jolla pyritään tiedottamaan myös työnantajapuolelle siitä, että pakolaisten joukossa on koulutettua nuorta väkeä, joka usein myös asuu siellä, missä työvoiman tarve on suuri.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuoret ja alkoholi

Essi Juutilainen, Källhagens skola, Lohja: Ärade talman! Vad kan göras för att minska minderårigas möjligheter att köpa alkohol?

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara: Arvoisa puhemies! Periaatteessahan alaikäiset eivät voi ostaa alkoholia, mutta käytäntö saattaa olla hieman toisenlainen. Meillä on valitettavasti sellainen tilanne, että monet keskialutusta myyvät liikkeet ovat aika huonoja tarkistamaan ostajan iän. Tietysti jos myös myyjä itse on kovin nuori, tilanne hänenkin kannaltaan on vaikea. Mutta se, että keskialutusta on niin helppo myydä ruokakaupoista alaikäisille, on minusta painava syy myös siihen, että ajatus viinien myymisestä samoissa kaupoissa ei ole kovin houkutteleva.

Haluan muistuttaa myös siitä, että alkoholin välittäminen alaikäiselle on kiellettyä, samaten kuin alkoholin hallussapito on nuorilta kiellettyä. Tässä suhteessa, kun järjestys säännöt esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ovat tiukentuneet ja poliisi on alkanut valvoa nuorten alkoholinkäyttöä enemmän, se on esimerkiksi täällä selvästi siistinyt katukuvaa ja ehkä vähän auttanut nuorten alkoholiongelmaa. Meillä ei ole mahdollisuutta mennä kovin tiukkaan valvontaan tässä yhteiskunnassa, koska se sitten muulla tavoin vaikeuttaa asiaa. Mutta korostan edelleen, että alkoholin välittäminen nuorille on rikos.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Kansalaistaidot opetussuunnitelmaan

Katri Uronen, Puistolän yläaste, Helsinki: Arvoisa puhemies! Peruskoulun opetussuunnitelmaan on tulossa terveystieteiden pakolliseksi aineeksi. Perusasteen luokkien terveystieteen tavoitteet ovat terveystieto ja terveyden edistäminen, sosiaalisten taitojen ja yleisten kansalaistaitojen kehittäminen

ja turvallisuustaitojen ja -valmiuksien saavuttaminen.

Mitkä ovat niin sanotut kansalaistaidot ja kansalaistaidon sisällöt, ja mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy, jotta kansalaistaidot tulisivat oppilaan opetussuunnitelmaan?

Opetusministeri Maija Rask: Arvoisa rouva puhemies! Opetusministeriössä on suunniteltu, että terveystieto tulisi ihan oppiaineeksi, voi sanoa, peruskoulusta lähtien. Katri Urosen mainitsemat aihealueet ovat alustavassa suunnitelmassa, mutta niitä ei vielä ole hyväksytty. Tämä perustuu siihen, että meillä on tarkoituksena, niin kuin perusopetuslaissa on todettu, tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Mitä kaikkea se sisältää, niin se sisältää nimenomaan sen, että kasvaa hyväksi ja onnelliseksi ihmiseksi. Täällä oli puhe taidoista käyttäen rahaa, taidoista, millä tavalla suhtautuu toveriinsa esimerkiksi koulukiusaamisasioissa. Näitä voidaan näillä oppitunneilla käsitellä.

Tämä on niin laaja kysymys, että kun puhemies jo äsken opetti ilmaisutaidossa lyhyttä vastaamista, niin valitettavasti minulta jää suurin osa kertomatta.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Ulkomaisten elokuvien käyttö oppimateriaalina

Sanna Suominen, Karan koulu, Riihimäki: Arvoisa puhemies! Monet elokuvat ovat koulujen käytössä erittäin hyvää opetusmateriaalia: Schindlerin lista, Gandhi, Citizen Kane, tv:n dokumenttielokuvat. Onko opetusministeriössä ajateltu hoitaa tekijänoikeuslain mukaiset korvaukset kuntoon yhteisesti kaikkia kouluja koskevasti niin, että koulujen olisi mahdollista käyttää tätä välinettä lainmukaisesti?

Koulun tai opettajan on mahdotonta hoitaa näitä asioita jokaisen elokuvan kohdalta kuntoon. Joudummekin sitten tyytymään vain suomalaisiin, kahden vuoden aikana tv:ssä näytettyihin filmeihin. Eikö tämä ole sellainen asia, joka pitäisi hoitaa valtakunnallisesti ministeriön ja Kopioston kesken, opetusministeri Maija Rask?

Kulttuuriministeri Suvi Lindén: Arvoisa puhemies! Opetusministeriö korvaa Kopiostolle kopiointikuluja, kun kouluissa kopioidaan erilaista materiaalia opetuskäyttöön. Varsinaisesti minulla ei ole tiedossani, miten korvausjärjestelmä toimii elokuvatoiminnan osalta. On totta, että tekijänoikeuslaissa määritellään tekijöille korvaukset henkisen pääoman käytöstä välillisesti, kun esimerkiksi elokuvia yleisölle näytetään, mutta kuitenkin on tekijänoikeuslaissakin määritelty poikkeustapaukset, jolloin huolehditaan siitä, että esimerkiksi kouluissa ja kirjastoissa on mahdollisuus elokuvia näyttää.

Perehdyn asiaan tarkemmin, ja ministeri Raskin kanssa varmasti hoidamme tätä eteenpäin.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Nuoret tieliikenteessä

Tuuli Pesola, Sepän koulu, Kirkkonummi: Arvoisa puhemies! Nuoret, 18–20-vuotiaat miehet muodostavat iäkkäiden kuljettajien ohella tieliikenteen suurimman riskiryhmän. Nuorten riski loukkaantua ja kuolla on kolminkertainen muuhun väestöön nähden. Nuorten kuljettajien liikenneonnettomuudet tapahtuvat suurimmaksi osaksi henkilöautolla tai moottoripyörällä, ja yleisin onnettomuustyyppi on tieltä suistuminen. Taustalla on usein liian suuri tilan nopeus ja omien ajotaitojen yliarviointi.

Aikanaan ajokortin saaneilla oli vuoden ajan yleinen 80 kilometrin nopeusrajoitus. Onko vanhasta käytännöstä luopuminen ollut perusteltua?

Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Liikenneministeri Heinonen on varmasti tätä joutunut pohtimaan, samoin sisäministeriö ja osin oikeusministeriökin, kun tiedot nuorten liikennetapaturmista ovat olleet huolestuttavia. Tämä vaarallinen liikennekäyttäytyminenhan kohdistuu pieneen osaan nuoria, ja sikäli voisi olla virheelistä kaikkia koskien palauttaa niin sanottuja kahdeksankymppin lätkiä autojen ikkunoihin. Mutta kohdennettuja toimia on vaikea kohdistaa juuri niihin nuoriin, lähinnä miehiin ja poikiin, jotka hurjastelua harrastavat.

Liikennevalistusta kouluissa ja tiedotusvälineiden kautta pitää koettaa kohdistaa oikein. Samoin silloin, kun tällaiset nuoret joutuvat sakotetuiksi, siihen yhteyteen pitäisi kytkeä raskaampaakin valistusta. Se on varmasti se tehokkaampi tie, jolla näihin voidaan puuttua.

Puhemies Riitta Uosukainen: Kysymys on loppuun käsitelty.

Puhemies Riitta Uosukainen: Nuorten parlamentti päättäne, että tämän täysistunnon pöytäkirja lähetetään valtioneuvostolle tiedoksi ja mahdollisiin toimiin ryhtymistä varten.

Hyväksytään.

Puhemies Riitta Uosukainen: Pyydän arvoisia edustajia ja kutsuvieraita saapumaan tämän jälkeen Valtiosaliin Nuorten parlamentin juhlavastaanotolle.

Nuorten parlamentin täysistunto lopetetaan kello 12.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
Eduskunnan pääsihteeri